Nr. 14.

Warszawa

26 marca / 7 kwietnia 1866 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy ulicy Nowy-Świat 14.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Pochmurny horyzont polityczny wpływa najniekorzystniéj na giełdy; ścieśnia ruch kapitałów, tam nawet gdzie ich jest wielka obfitość. Tém bardziéj wpływ ten dotkliwy u nas, przy braku kapitałów. Giełda nasza w ogóle objawiła ruch wsteczny: papiery publiczne spadły, kursa zaś wexlowe znacznie się podniosły. Listy zastawne zniżyły się o 1% i 3/4% ($81^2/_3$—$81^1/_4$), listy likwidacijne — o 1% ($66^1/_2$); akcje głównego Tow. dr. żel. — o 2/3%, Terespolskie — o 1%. Wexle podniosły się: na Berlin—o $1^1/_6$% ($127^2/_3$), Londyn—o 2/5% ($127^7/_9$), Paryż—o $1^2/_5$% ($128^4/_5$).

Artykuł nadesłany do Dziennika Warsz. (Nr. 70), podaje co do *listów likwidacijnych* objaśnienie, mogące wpłynąć na podtrzymanie ich kursu. Główne korzyści tego papieru są: przyjmowanie listów w cenie imiennéj przez władze rządowe z tytułu dostaw, oraz na kaucje, a w 1/4 szacunku sprzedawanych dóbr rządowych; udzielanie z Banku pożyczek na zastaw listów likwid. z potrąceniem 8—12% z ustanowionego średniego kursu; możność składania ich w Banku i otrzymywania certyfikatów; wymiana kuponów na gotowiznę i przyjmowanie w należnościach skarbowych; wreszcie losowanie co pół roku odbywać się mające do r. 1906. Pierwsze losowanie nastąpi 20 sierpnia / 1 września r. b. i wycofa z obiegu listy na sumę przypadającą (art. 53 ukazu o komisji likw.) na 4 półrocza od 20 maja / 1 czerwca 1864 r., t. j. 2% od sumy, na jaką listy przed wylosowaniem wypuszczone będą.

Ilość listów likw. rozesłanych dla dopełnienia wypłaty w wydziałach hipotecznych, wynosi sumę rubli 3.429.000.

Położenie ogólne targów europejskich przedstawia tę sprzeczność, że obok widocznego polepszenia pod względem finansowym i monetarnym, obok stopniowego zniżania stopy procentowéj, papiery publiczne spadają, interesa ustają. Są to skutki nieufności obawą wojny powodowanéj.

Renta franc. 3%—67,70, włoska 5%—60,90; konsole angielskie 3%—$86^1/_2$. Amerykańskie obligi 5% spadły były na giełdzie frankfurckiéj o całe 2% (z $75^1/_2$ na $73^1/_2$); następnie, w skutek obniżenia w N.-Yorku o 3% miennego na złoto, podniosły się do $74^5/_8$.

Pożyczka egipska już otwarta w Paryżu i uważana jest jako dobra i pewna lokacja, gdyż Egipt, będąc za obrębem polityki europejskiéj, nie ulega jak Turcja ewentualnościom wojny, a obok tego, przedstawia rękojmię w płodach rolniczych mających odbyt zapewniony.

Dekret cesarski zatwierdza zmiany w statucie Towarzystwa Kredytu Ruchomego.

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 30 marca—5 kwietnia.

	Stopa %	PARI	Piątek 30 marca	Sobota 31	Poniedz. 2 kwiet. święto	Wtorek 3	Środa 4	Czwar. 5	Stosunek ost. do pari na 100.
			CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU						
			Ruble						
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 250. 500).	4	100	84	.	.	.	84	.	84
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	$4\frac{3}{25}$	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	104,50	.	.	.	.	.	139
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	52	.	.	.	.	.	$115\frac{5}{9}$
Polskie. „ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27	.	.	.	.	.	90
	5	30	34,25	.	.	.	.	.	$114\frac{1}{6}$
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	45	.	.	.	.	.	45
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	.	.	.	.	.	66,50	$66\frac{1}{2}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$1,38\frac{8}{9}$	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	107,50	.	108,25	108,50	108,50	$108\frac{1}{2}$
Ruskie. „ „ z 1866 r.	5	.	.	.	.	.	105,50	105,66	$105\frac{2}{3}$
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	100	.	.	100	100	100	100
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,33	.	.	100,33	100,33	100,33	$100\frac{1}{3}$
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	.	.	.	.	89,75	$89\frac{3}{4}$
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	.	.	.	.	.	81,67	$81\frac{2}{3}$
Polskie. „ „ „ ser. 2	4	100	.	.	.	.	.	81,25	$81\frac{1}{4}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$1,14\frac{4}{9}$	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. 100)	diw.	60	.	.	.	.	71	.	$118\frac{1}{3}$
Polskie. „ „ W-B. ((100. 150)	4	100	66	.	.	66	66	66	66
Polskie. „ „ Teresp. (100)	5	100	95	95	.	94	94	94	94
Polskie. „ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	123,50	123,50	.	.	.	.	$98\frac{5}{6}$
Rus. Obligi D. Ż. W-Peters. (125. 500).	$4\frac{1}{2}$	100	94,50	.	.	.	.	.	$94\frac{1}{2}$
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,85	$118,12\frac{1}{2}$	118,65	.	118,50	118,05	118,50	$127\frac{2}{3}$
Gdańsk (100) „	.	92,85	.	118,50	.	118,35	.	$118,42\frac{1}{2}$	$127\frac{5}{9}$
Hamburg (M. B. 300) „	.	141,02	.	.	.	.	180	.	$127\frac{2}{3}$
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,30	.	8,07	.	.	8,03	8,05	$127\frac{7}{9}$
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75	.	.	.	.	96,30	96,60	$128\frac{4}{5}$
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,85	.	.	.	.	113,40	113,40	$122\frac{1}{8}$
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	.	99	99	99
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,50	.	.	.	.	.	$126\frac{1}{5}$
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	3,78	.	.	.	.	.	126
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.85	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,61.9	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Peter.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.	Hamburg.
bankowa:	6%	$5\frac{1}{2}$ (6)	6	$3\frac{1}{2}$	5	6	$4\frac{1}{2}$	—
giełdowa:	—	6	$5\frac{3}{4}$ (6)	$3\frac{1}{2}$	5	$5\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2}$ (5)

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 24 marca.	w ciągu tygodnia przyb. (+) ub. (—)	w d. 3 kwietnia.
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel a) wexli krajowych..	1.060.849, 75½	+ 14.266, 59 — 99.990, 08½	975.126, 26
1. Skup: Portfel b) „ zagranicznych	372.504, 35	—	372.504, 35
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.424.458, 29	— 1.172	1.423.286, 29
3. „ na zast. towarów a) wełny .	102.542, 58½	— 1.690	100.852, 58½
3. „ na zast. towarów b) in. tow.	154.705, 77½	— 440	154.265, 77½
Łącznie (3)	257.248, 36	— 2.130	255.118, 36
4. „ „ kosztowności..	536.677, 70	— 3.346	533.331, 70
5. Otwarte kredyta.	3.768.408, 25	+ 185.068, 41¾ — 77.528, 52	3.875.948, 14¾
6. Kasa: Monety srebrne............ „ złote..............	2.822.137, 52	+ 12.211, 21½	2.804.455, 04½ 29.893, 69
Bilety Banku Polskiego.....	567.238	+ 308.860	876.098
„ Kred. Cesarstwa......	541.918	+ 46.145	588.063
Łącznie (6)	3.931.293, 52	+ 367.216, 21½	4.298.509, 73½

BILANS BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 21/22 marca.

STAN CZYNNY	B. francuski.	B. angielski.
	franków	franków
Fundusz metaliczny.....	495.188809	361.388075
Portfel i zaliczenia na złoto..............	561.453137	484.807550
Zaliczenia na pap. publ. akcje..............	66.351800	247.887075
Dług skarbu i inne wart..	157.878846	375.000000
	1.280.872592	1.469.082700

STAN BIERNY	B. francuski.	B. angielski.
	franków	franków
Bilety w obiegu.........	856.328325	515.890000
Przekazy z term. kilkod..	5.376199	9.949225
Rachunki bieżące.......	185.836700	482.577025
Kapitał zakładowy......	182.500000	363.825000
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	—
Inne bierniki..........	43.786592	96.844450
	1.280.872592	1.469.082700

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— *Towarzystwo ekonomistów we Florencji.* Dziennik finansowy włoski, wychodzący pod redakcją p. Gicca, podaje wiadomość o zawiązaniu we Florencji stowarzyszenia ekonomistów, którego głównemi promotorami byli: Scialoja—minister finansów, Carina—prof. ekonomiki z Pizy, Devicenzi i De Cesare — deputowani, Magliano, Duprat, Gicca.

— *Filosofia del interes personal* (Filozofja interesu osobistego), przez *don Mariano Carreras y Gonzales.* Dzieło pod tym tytułem wyszło w Madrycie, jest właściwie czystą teorją ekonomiki. Autor zapowiada uzupełnienie téj pracy wydaniem traktatu o zastosowaniu nauki ekonomicznéj, szczególnie do prawa publicznego.

W ogóle ekonomiści hiszpańscy nie przyjmują nazwy *ekonomji politycznéj*,—i mają rację; użyta wszakże przez p. Gonzales—*filozofja interesu*—jest raczéj dość szczęśliwém określeniem, definicją, ale do zastąpienia wspomnionéj nazwy nie zdaje się być właściwą, gdyż nieodpowiada samoistności nauki. Pozostając przy nazwie przez nas w Ekonomiście (zesz. I r. z.) zaleconéj, zestawiamy ją z definicją p. Gonzales: Ekonomika jest „*nauka o prawach przyrodzonych rządzących swobodną, interesem osobistym pobudzoną działalnością, ku wydoskonaleniu człowieka skierowaną.*" Jasność wykładu, dobra metoda, pracowite zestawienie rozmaitych teorij celniejszych ekonomistów, zalecają to dzieło szczególnie pod względem didaktycznym, jako podręcznik, mogący znakomicie przyczynić się do rospowszechnienia ekonomi-

ki między młodzieżą hiszpańską. Do oryginalnych poglądów p. Gonzales należy jego pojęcie o *kapitałach* i *czynnikach przyrodzonych:* Do ostatnich zalicza on te tylko dary natury, które zawładnięciu nie ulegają; wszelkie inne, będące lub mogące być przedmiotem własności prywatnéj, należą według niego do kategorji kapitałów. W ten sposób autor zaprzecza istnieniu renty zmiennéj, i podobnież jak Say, sprowadza ją do procentu od kapitału. P. de Hardy de Beaulieu (Ekonomista belgijski), ubolewa nad tém, jak twierdzi, zboczeniem, wykluczającém „teorję *monopolu przyrodzonego*,'' na którym się opiera prawo własności, i przepowiada autorowi trudność niepokonaną, gdy przyjdzie do nieodzownego podniesienia téj kwestji w traktacie o zastosowaniu zasad ekonomiki.

Nieprzesądzając w jaki sposób p. Gonzales wywiąże się z tego zadania, zaznaczamy, że nie on sam pozwala sobie wątpić o doskonałości owéj teorji *monopolu naturalnego;* że dla wielu umysłów monopol nigdy naturalnym nie jest. Jednym z takich umysłów, jest znany z kilku prac krytycznych ekonomista niemiecki *Dühring*, głównie w rosprawach: *Capital und Arbeit* wydanéj oddzielnie i *Kritik des Kapitalbegriffs und seiner Rolle in der Volkswirthschaftslehre* zamieszczonéj w *Jahrbücher* Hildebrand'a w końcu roku zeszłego.

— *Drogi żelazne konne w miastach Stanów Zjednoczonych Am. Półn.* Według wykazu z r. 1864, zamieszczonego w N. Yorkskim *Bankers Magazine and Statistical Register*, koleje konne znajdowały się w 26 miastach Unji; cała ich długość wynosiła mil ang. 982 (=1582 kilometry=1480 werst), — z tego przeszło ⅔ przypada na 4 miasta główniejsze.

Oto jest wyciąg z wykazu:

	długość drogi mil ang.		koszt urządzenia dolarów
Filadelfja..........	192	—	4 500000
N.-York	179	—	8.976000
Boston	169	—	4.250000
Brooklyn	143	—	3.610000
Pittsburg, Cincinnati, St. Louis, Albany, Buffalo, Rochester, Newark	175	—	3.650000
15 innych miast	124	—	2.367000
Razem	982	—	27.353000
			(=fr. 146.885000)

— *Wydział poczt w Anglji w r. 1864* (wyciąg ze sprawozdania).

Urzędów pocztowych w całém państwie było 15.630, po jednemu na 344 domów mieszkalnych (w Londynie 1 na 426 domów).

Listów przesłano w ciągu roku:

w Londynie	176.191853	na 1 miesz.	51
—Anglji (bez Lond.) i Walji	384.128908	—	22
—Szkocji	64.261483	—	20
—Irlandji	54.502578	—	9
Razem	679.084822	—	23
W poprzed. r. 1863 przesłano	642.324618		

Zatém w 1864 więcéj o 36.760204 czyli o 5,6%

Na dom mieszkalny przypada listów:

w Londynie......... 373
—całym kraju 129

Posyłek w pakietach przesłano	50.027068
Gazet	45.518772
Próbek towarów	625950

Pieniędzy na 3.159 expedycjach przyjęto do przesłania f. st. 13.317093
wydano — 17.544117

Korespondencja zagraniczna z rozmaitemi krajami przedstawia cyfry następujące:

Francja..................	listów	6.771000
Stany Zjednoczone i Kanada	—	4.865000
Prusy, Hamburg i Brema..........	—	4.403000
Indje W. i Chiny..............	—	3.632000
Australja	—	2.915000
Indje Z., Brazylja, Ocean Spokojny .	—	1.727000
Belgja....................	—	924000
Włochy....................	—	827000
Hiszpanja..................	—	617000
Holandja	—	600000
Razem listów około		28.000000
Posyłek	—	21.500000

Listów nieodebranych 3.154.089, — stosunek mniejszy niż w innych krajach, a mianowicie:

w Anglji na 679/m. pozostało	3.154000	czyli 4,6	na tysiąc
we Francji na 298/m. —	2.034000	— 7	
we Włoszech na 67/m. —	865000	—13	
w St. Zjed. na 467/m. —	4.368000	— 9,3	

— W roku 1864 zniżono opłatę za listy do Holandji przesyłane, z 8 na 3 pensy, skutkiem czego korespondencja pomnożyła się o 50%; wydane zostało dla Szkocji prawo dozwalające uskuteczniać opłatę podatków w urzędach pocztowych (Money order office);

W Szkocji i Irlandji dozwolono przyjmować w podatkach marki pocztowe;

Otwarto 73 nowe kasy oszczędności pocztowe (Post office Savings Banks);

Do kas oszczędności pocztowych po marzec 1865 r. wniesiono 9.217.000 fst., a wycofano 3.852.000.

Z ustanowieniem tych instytucij, widoczny jest w nich udział klas uboższych; wnioski zeszły w przecięciu do 2½ fst., kiedy w dawnych kasach oszczędności wynoszą 4 do 5 fst.

Stosunkowa liczba uczestników kas oszczędności w ogóle wynosi:

w Londynie....... 1/na 7 mieszkańców
—Anglji i Walji... 1/14
—Szkocji 1/17
—Irlandji 1/70
—całym kraju .. . 1/15

(w Paryżu 1/7 we Francji 1/25)

Osób w służbie pocztowéj znajdowało się		256 37
Dochody pocztowe brutto...........	fst.	4.231558
Wydatki — —	—	3.072235
Czysty dochód	fst.	1.159323

— *Mieszkania robotników.* Pruskie centralne stowarzyszenie opieki nad losem klasy roboczéj, pragnąc przyczynić się do zaprowadzenia wszelkich możliwych ulepszeń w mieszkaniach robotników w całym kraju, zajmuje się obecnie zbieraniem potrzebnych do tego wiadomości. W tym celu uprasza przez publiczną odezwę, wszystkich obywateli, stowarzyszenia i władze rządowe, które w ostatnich latach dziesięciu brały udział w urządzaniu mieszkań dla robotników, o nadsyłanie planów, kosztorysów i innych danych, tyczących materjałów budowlanych, cen placów i komornego (nawet i w domach zwyczajnych dla porównania). Zebrane tym sposobem z całego kraju wiadomości, po ich usystematyzowaniu, będą ogłaszane w przystępnych i tanich broszurach.

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.